

Sygn. akt *I ACa 209/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSA Ryszard Marchwicki**

Sędziowie: **SSA Bogdan Wysocki**

SSA Mikołaj Tomaszewski

Protokolant: **st. sekr. sąd. Katarzyna Kaczmarek**

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2018 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **I. K.**

przeciwko **G. (...)**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 21 grudnia 2017 r. sygn. akt XII C 1098/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten tylko sposób, że datę początkową ustawowych odsetek za opóźnienie od kwoty 109.222,40 (sto dziewięć tysięcy dwieście dwadzieścia dwa złote 40/100) ustala na dzień 9 grudnia 2015 roku, a w pozostałym zakresie powództwo o odsetki oddala,

II. oddala apelację w pozostałym zakresie,

III. zasądza od pozwanej na rzecz powódki 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym

Bogdan Wysocki Ryszard Marchwicki Mikołaj Tomaszewski

--	--	--

Sygn. akt *I ACa 209/18*

UZASADNIENIE

Powódka I. K. wniosła o zasądzenie od pozwanej G. (...) kwoty 109.222,40 zł tytułem niewypłaconych dotacji na uczniów faktycznie uczęszczających do prowadzonych przez nią szkół wraz z odsetkami ustawowymi:

- a) od kwoty 10.314,72 zł od dnia 2 stycznia 2008r. do dnia zapłaty,
- b) od kwoty 2.211,60 zł od dnia 2 stycznia 2011r. do dnia zapłaty,
- c) od kwoty 29.680,50 zł od dnia 2 stycznia 2012r. do dnia zapłaty,
- d) od kwoty 11.645,76 zł od dnia 2 stycznia 2012r. do dnia zapłaty,
- e) od kwoty 12.908,50 zł od dnia 2 stycznia 2013r. do dnia zapłaty,
- f) od kwoty 24.210,90 zł od dnia 2 stycznia 2013r. do dnia zapłaty,
- g) od kwoty 3.701,81 zł od dnia 2 stycznia 2014r. do dnia zapłaty,
- h) od kwoty 14.548,61 zł od dnia 2 stycznia 2014r. do dnia zapłaty,

a także o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

Pozwana G. (...) domagała się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powódki na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2017 r Sąd Okręgowy w Poznaniu :

1. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 109.222,40 zł (sto dziewięć tysięcy dwieście dwadzieścia dwa złote 40/100) wraz z odsetkami ustawowymi:

- a) od kwoty 10.314,72 zł od dnia 2 stycznia 2008r. do dnia zapłaty,
- b) od kwoty 2.211,60 zł od dnia 2 stycznia 2011r. do dnia zapłaty,
- c) od kwoty 29.680,50 zł od dnia 2 stycznia 2012r. do dnia zapłaty,
- d) od kwoty 11.645,76 zł od dnia 2 stycznia 2012r. do dnia zapłaty,
- e) od kwoty 12.908,50 zł od dnia 2 stycznia 2013r. do dnia zapłaty,
- f) od kwoty 24.210,90 zł od dnia 2 stycznia 2013r. do dnia zapłaty,
- g) od kwoty 3.701,81 zł od dnia 2 stycznia 2014r. do dnia zapłaty,
- h) od kwoty 14.548,61 zł od dnia 2 stycznia 2014r. do dnia zapłaty,

2. Kosztami procesu obciążył pozwaną w całości z tego względu zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 5.462 zł tytułem kosztów sądowych oraz kwotę 7.217 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego powódki.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski Sądu Okręgowego.

W okresie od 2003 do końca sierpnia 2013r. powódka prowadziła dwie szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych:

- K. (...)w M.,
- K. (...) w M..

W latach 2003-2013 G. (...) wypłacała dotacje dla K. (...) w M. oraz K. (...) w M. na podstawie obowiązujących w czasie funkcjonowania w tym okresie na terenie G. (...) Uchwały Rady Miejskiej w M. w sprawie ustalania trybu udzielania i rozliczania dotacji dla niepublicznych przedszkoli prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne, dla niepublicznych przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego, dla niepublicznych szkół o uprawnieniach szkół publicznych prowadzonych na terenie G. (...) oraz ustalania trybu i zakresu kontroli prawidłowości ich wykorzystania:

- Uchwały Rady Miejskiej w M. z dnia 28 grudnia 2007r. nr XIII/139/07,
- Uchwały Rady Miejskiej w M. z dnia 25 lutego 2010r. nr LVI/385/10,
- Uchwały Rady Miejskiej w M. z dnia 27 lutego 2013r. nr XL/278/13.

W treści tychże uchwał zostały określone zasady udzielania dotacji, które były przekazywane z budżetu G. (...). W § 5 uchwały nr LVI/385/10 Rady Miejskiej w M. nałożono na podmiot prowadzący szkołę obowiązek złożenia w terminie do 30 września roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji, informacji o planowanej liczbie uczniów. Na tej podstawie Burmistrz G. (...) planował wysokość dotacji na rok następny dla niepublicznych szkół działających na terenie Gminy. Ponadto ww. uchwały zawierały zapis:

„Łączna kwota dotacji dla szkół niepublicznych nie może być większa od kwoty wynikającej z liczby uczniów przyjętej do naliczania części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez G. (...)”.

Powyższy zapis został zniesiony uchwałą nr (...) Rady Miejskiej w M. z dnia 26 listopada 2015r.

G. (...) dokonywała wypłat dotacji na uczniów zadeklarowanych w zgłoszeniu składanym przez powódkę do dnia 30 września roku poprzedzającego wypłatę dotacji. Jeżeli uczniów faktycznie uczęszczających do szkół powódki było więcej niż wynikało to z deklaracji z września, pozwana Gmina wypłacała jedynie dotacje na liczbę prognozowaną. Jeżeli uczniów było mniej niż w prognozie z września, pozwana wypłacała dotację w takiej liczbie, jak liczba uczniów faktycznie uczęszczających do szkoły.

Od stycznia do grudnia powódka była zobowiązana składać pozwanej comiesięczną deklarację o rzeczywistej liczbie uczniów. Powódka wywiązywała się z tego obowiązku.

W związku z działalnością K. (...) pozwana nie wypłaciła powódce dotacji:

- 1) w 2007r. dotacji na 38 uczniów faktycznie pobierających naukę w ww. szkole, przy czym ustalona kwota dotacji wynosiła 271,44 zł na jednego ucznia, co daje kwotę 10.314,72 zł
- 2) w 2010r. dotacji na 5 uczniów faktycznie pobierających naukę, przy czym kwota dotacji wynosiła 442,32 zł na jednego ucznia, co daje kwotę 2.211,60 zł,
- 3) w 2011r. dotacji na 50 uczniów faktycznie pobierających naukę, przy czym kwota dotacji wynosiła 593,61 zł na jednego ucznia, co daje kwotę 29.680,50 zł,
- 4) w 2012r. dotacji na 25 uczniów faktycznie pobierających naukę, przy czym kwota dotacji wynosiła 516,34 zł na jednego ucznia, co daje kwotę 12.908,50 zł,
- 5) w 2013r. dotacji na 7 uczniów faktycznie pobierających naukę, przy czym kwota dotacji wynosiła 528,83 zł na jednego ucznia, co daje kwotę 3.701,81 zł,

W związku z działalnością K. (...) pozwana nie wypłaciła powódce:

1) w 2011r. dotacji na 21 uczniów faktycznie pobierających naukę, przy czym kwota dotacji wynosiła 554,56 zł na jednego ucznia, co daje kwotę 11,645,76 zł,

2) w 2012r. dotacji na 49 uczniów faktycznie pobierających naukę, przy czym kwota dotacji wynosiła 494,10 zł na jednego ucznia, co daje kwotę 24.210,90 zł,

3) w 2013r. dotacji na 31 uczniów faktycznie pobierających naukę od stycznia do lipca, przy czym kwota dotacji wynosiła 494,10 zł na jednego ucznia za styczeń i luty i kwota 469,31 zł za pozostałe miesiące, co daje kwotę 14.548,61 zł (powódka przyjęła niższą stawkę),

W przygotowywanych przez pozwaną dokumentach rozliczenia dotacji w jednej kolumnie wskazywano liczbę uczniów według sprawozdania Systemu Informacji Oświatowej (...) oraz faktyczną liczbę uczniów w pierwszym dniu każdego miesiąca.

Powódka zwróciła się do Ministerstwa Edukacji Narodowej z pytaniem dotyczącym wysokości dotacji dla niepublicznej szkoły o uprawnieniach szkoły publicznej.

W piśmie z dnia 31 stycznia 2013r. Departamentu Współpracy z Samorządem terytorialnym Ministerstwa Edukacji Narodowej wyjaśniono, że wysokość rat dotacji przekazywanych w 12 częściach w terminie do ostatniego dnia każdego miesiąca na rachunek bankowy szkoły lub placówki powinna wynikać z jednoznacznie określonej, zgodnie z przepisami art. 90 ustawy o systemie oświaty, przez organ stanowiący, wysokości dotacji przypadającej na jednego ucznia i rzeczywistej liczby uczniów w szkole otrzymującej dotację. W dalszej części wyjaśniono, że przepisy ustawy o systemie oświaty w sposób jednoznaczny wiążą wysokość udzielanej dotacji z rzeczywistą liczbą uczniów („dotacje przysługują na każdego ucznia”), a jedynym warunkiem uzyskania uprawnienia do otrzymania dotacji jest podanie organowi właściwemu do udzielania dotacji planowanej liczby dzieci w określonym terminie. Ww. przepisy o systemie oświaty w sposób jednoznaczny wskazują, że dotacja przysługuje na „każde” dziecko.

W dniu 24 listopada 2015r. powódka wysłała pozwanej G. (...) wezwanie do zapłaty kwoty 107.327,29 zł w terminie 14 od dnia otrzymania wezwania.

Powódka prowadziła w M. także liceum, na które otrzymywała dotacje ze Starostwa Powiatowego. Były one wypłacane według faktycznej liczby uczniów.

Od września 2013r. powódka prowadzi obie placówki oświatowe w P.. G. (...)wypłaca powódce dotacje według liczby uczniów faktycznie uczęszczających do szkoły prowadzonych przez powódkę.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał , że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości .

Sąd Okręgowy wskazał , że powódka w niniejszym postępowaniu w istocie domagała się ustalenia, w jakiej kwocie powinno nastąpić wypłacenie jej dotacji z uwagi na liczbę uczniów w poszczególnych szkołach przez nią prowadzonych w latach 2007-2013. Rzeczą Sądu było zatem ustalenie, w jakich kwotach te dotacje powinny zostać wypłacone, i czy organy samorządu terytorialnego zasadnie dokonały wypłaty w mniejszej wysokości.

Sąd uznał , iż powódce przysługuje roszczenie o zapłatę (uzupełnienie) dotacji udzielanej na podstawie art. 90 ust. 2a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, a roszczenie to może być dochodzone przed sądem powszechnym (zob. m.in. wyrok Sąd Najwyższego z dnia 4 września 2008 r. IV CSK 204/08, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sędznia 2007 r. IV CSK 312/06, postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we W. z dnia 4 listopada 2009 r. IV SA/WR 515/09).

W pierwszej kolejności Sąd stwierdził , iż roszczenie powódki o wyrównanie dotacji ulega przedawnieniu w terminie 10-letnim, co czyni bezprzedmiotowym zarzut przedawnienia roszczenia podniesiony przez pozwaną. Powołał się przy tym na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2014r. w sprawie o sygn. akt IV CSK 531/13 (Legalis nr 1061893).

Dalej Sąd za nieprawidłowe uznał uwzględnienie przy wyliczeniu dotacji szacunkowej liczby uczniów prognozowanej przez powódkę w zestawieniach dostarczanych pozwanej do dnia 30 września roku poprzedzającego rok wypłaty dotacji, gdy jego podstawą powinny być jedynie rzeczywista liczba uczniów uczęszczających do szkół prowadzonych przez powódkę.

Zdaniem Sądu Okręgowego wprowadzone uchwałami Rady Miejskiej w M. ograniczenia przyznawanych dotacji były sprzeczne z postanowienia art. 90 ust. 2 a ustawy o systemie oświaty. We wskazywanym powyżej przepisie art. 90 ust. 2a ustawy o systemie oświaty, określone zostały dotacje, ich wysokość (wysokość subwencji ogólnej, o której mowa w ww. przepisie określana jest każdorazowo w drodze rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej), a także komu one przysługują i przy spełnieniu jakich warunków konieczna jest ich wypłata.

Sąd podzielił wyrażone w judykaturze stanowisko, uznające, iż omawiany przepis art 90 ust. 2a ustawy o systemie oświaty stanowi dostateczną podstawę prawną roszczenia o zapłatę należnej niepublicznej szkole dotacji. Wspomniany przepis określa bowiem w sposób jasny i bezwarunkowy, kto jest dłużnikiem (właściwa jednostka samorządu terytorialnego), kto zaś wierzycielem (osoba prowadząca szkołę niepubliczną) a także w jakiej wysokości, świadczenie się należy (na każdego ucznia w wysokości nie niższej niż kwota przewidziana na jednego ucznia danego typu i rodzaju szkoły w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymanej przez jednostkę samorządu terytorialnego) i od spełnienia jakich przesłanek wypłacenie dotacji jest uzależnione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2007 r. III CZP 88/07).

Dalej Sąd stwierdził, że art. 90 ust. 4 ustawy o systemie oświaty nie nadaje uprawnień organom stanowiącym rady gminy do wskazania w uchwale dodatkowych kryteriów przyznania dotacji szkole i powołał się na wyrok NSA w Warszawie. z dnia 12 maja 2010 r.,(I OSK 672/10).

Ponadto Sąd podniósł, że zgodnie z ugruntowanym w judykaturze i doktrynie stanowiskiem, z przepisu art. 178 ust. 1 Konstytucji, który stanowi, iż sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom, wynikają dla sądów uprawnienia do samodzielnej oceny i ustalenia zgodności podstawowych aktów normatywnych z ustawami, przy okazji rozpatrywania spraw cywilnych, karnych i innych, a w razie stwierdzenia ich niezgodności z ustawami, odmowy ich zastosowania w konkretnej sprawie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2005 r., V KK 41/05, OSNKW rok 2005, nr 9, poz. 83, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CNP 11/11). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 czerwca 1993 r., III KRN 100/93 (OSNKW rok 1993, z. 9-10, poz. 62) stwierdził, że sądy nie mogą wprawdzie generalnie kwestionować mocy wiążącej uchwały organu samorządowego, jednakże sądom wolno odmówić jej zastosowania, jeżeli stwierdzą, że została ona wydana z przekroczeniem ustawowego upoważnienia. W świetle powyższego Sąd ma możliwość pominięcia uchwały samorządu terytorialnego i ma możliwość dokonania samodzielnych wyliczeń należnych dotacji.

Mając na względzie powyższe, Sąd jako nieuzasadnione ocenił zatem pomniejszenie dotacji na niepubliczne szkoły prowadzone przez powódkę w oparciu o postanowienia tychże aktów prawa miejscowego:

– w przypadku K. (...) w 2007r. o kwotę 10.314,72 zł, w 2010r. o kwotę 2.211,60 zł, w 2011r. o kwotę 29.680,50 zł, w 2012r. o kwotę 12.908,50 zł, w 2013r. o kwotę 3.701,81 zł,

- w przypadku K. (...) w 2011r. o kwotę 11,645,76 zł, w 2012r. o kwotę 24.210,90 zł, w 2013r. o kwotę 14.548,61 zł.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd rozstrzygnął, mając na względzie przepis art. 481 § 1 k.c., zasądzając je, zgodnie z żądaniem powódki, każdorazowo od dnia 2 stycznia roku następującego po roku, w którym pozwana zalegała z zapłatą świadczenia na rzecz powódki.

O kosztach niniejszego postępowania Sąd orzekł, mając na względzie przepis art. 98 k.p.c. i zgodnie z wyrażoną tam zasadą odpowiedzialności strony przegrywającej za wynik postępowania, uznając, że pozwana przegrała proces w całości. Na koszty postępowania w niniejszej sprawie składają się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 5.462 zł, poniesiona w całości przez powódkę, a nadto koszty zastępstwa procesowego każdej ze stron w kwotach po 7.217 zł,

ustalone w oparciu o 2 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 1804).

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana Gmina która zaskarżyła wyrok w całości zarzucając:

1. Naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c., polegające:

a) na sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów poprzez przyjęcie przez Sąd nieprawidłowej liczby uczniów faktycznie pobierających naukę w prowadzonym przez powódkę K. (...) oraz K. (...), co bezpośrednio wpływa na wysokość kwoty zasądzonej przez Sąd;

b) na niewyjaśnieniu przez Sąd wszystkich okoliczności faktycznych sprawy, w tym faktycznej liczby uczniów uczęszczających do K. (...) oraz K. (...) stanowiącej podstawę do ustalenia i wysokości dotacji przysługującej tym szkołom, w sytuacji zakwestionowania przez pozwaną tej liczby.

2. Naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 2 k.p.c., poprzez jego nie zastosowanie i nie dokonanie oceny nie przedstawienia przez stronę powodową dzienników lekcyjnych za lata 2007, 2010, 2011, 2012 i 2013, prowadzonych dla K. (...) oraz K. (...), pomimo wniosku dowodowego strony pozwanej.

3. Naruszenie prawa materialnego, polegające na:

a) nieprawidłowym zastosowaniu art. 90 ust. 2a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (obowiązującym do 31 grudnia 2017 r.), w sytuacji, gdy nie została wykazana przez powódkę faktyczna liczba uczniów w rozumieniu tego przepisu,

b) nieprawidłowej wykładni oraz zastosowaniu art. 481 § 1 w związku z § 2 k.c., i zasądzeniu od pozwanej na rzecz powódki odsetek ustawowych, w sytuacji gdy od dnia 1 stycznia 2016 r. winny zostać zasądzone odsetki ustawowe za opóźnienie.

Ponadto, w imieniu strony pozwanej pełnomocnik w apelacji oświadczył, że potrąca z wierzytelnościami przysługującymi powódcie wobec G. (...)wynikającymi z zaskarżonego wyroku, wierzytelność przysługującą pozwanej z tytułu nadpłaty dotacji na uczniów faktycznie uczęszczających do K. (...)za rok 2010 i 2012 oraz K. (...) za rok 2011 i 2012, w łącznej kwocie 49.156,92 zł, do których zwrotu powódka jest zobowiązana jako nienależnie pobranego świadczenia. I w związku z tym podniósł procesowy zarzut potrącenia co do kwoty 49.156,92 zł.

Wskazując na powyższe pozwana wniosła o :

1) na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania ze względu na złożone przez pozwaną oświadczenie o potrąceniu i podniesiony zarzut potrącenia ;

ewentualnie o:

2) o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa;

3) o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych .

Powódka w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja okazała się w nieznaczej części uzasadniona, ale z przyczyn które Sąd Apelacyjny wziął pod uwagę z urzędu.

W apelacji podniesiono zarzuty dotyczące naruszenia zarówno prawa procesowego, jak i materialnego. W pierwszej kolejności Sąd II instancji odniósł się do zarzutów dotyczących obrazu prawa procesowego, gdyż dopiero prawidłowo ustalony stan faktyczny stanowić może podstawę dla rozstrzygnięcia pozwu złożonego w niniejszej sprawie. Wskazać bowiem należy, iż prawidłowość zastosowania lub wykładni prawa materialnego może być właściwie oceniona jedynie na kanwie niewadliwie ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Skuteczne, zatem zgłoszenie zarzutu dotyczącego naruszenia prawa materialnego wchodzi zasadniczo w rachubę tylko wtedy, gdy ustalony przez Sąd I instancji stan faktyczny, będący podstawą zaskarżonego wyroku, nie budzi zastrzeżeń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1997 r. II CKN 60/97 - OSNC 1997/9/128). Powyższe rodzi konieczność rozpoznania w pierwszym rzędzie zmierzających do zakwestionowania stanu faktycznego zarzutów naruszenia prawa procesowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1997 r. II CKN 18/97 - OSNC 1997/8/112).

Skarżący podniósł zarzut naruszenia art. 233 § 1 i 2 k.p.c.

Zdaniem Sądu Odwoławczego, Sąd I instancji przeprowadził postępowanie dowodowe w zakresie wystarczającym dla poczynienia ustaleń faktycznych mających wpływ na zastosowanie przepisów prawa materialnego. Zgromadzone w sprawie dowody poddał wszechstronnej, wnikliwej ocenie, ustalając prawidłowo stan faktyczny sprawy. Ocena dowodów przeprowadzona przez Sąd Okręgowy, zdaniem Sądu Apelacyjnego, przy uwzględnieniu podanych poniżej uwag, odpowiada wymogom stawianym przez przepis art. 233 § 1 k.p.c., uwzględnia cały zgromadzony w sprawie materiał dowodowy i tym samym pozostaje pod ochroną wynikającą z powołanego przepisu. Nie nosi ona cech dowolności, odnosi się do przeprowadzonych w sprawie dowodów. W tym stanie rzeczy zarzuty pozwanej Gminy dotyczące naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. nie zasługiwały na uwzględnienie. Podkreślić przy tym należy, że skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem może być jedynie przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I Instancji wyjaśnił w sposób dostateczny wszystkie istotne okoliczności sprawy, a w szczególności faktyczną liczbę uczniów uczęszczających w spornym okresie do szkół prowadzonych przez powódkę.

Należy wskazać, że obowiązujące wówczas przepisy zobowiązywały wnioskodawcę (podmiot prowadzący szkołę) jedynie do przekazywania w terminie do 10 każdego miesiąca informacji o aktualnej liczbie uczniów uczęszczających do szkoły na pierwszy dzień danego miesiąca. Powódka wykazała, co znajduje odzwierciedlenie w dokumentach znajdujących się w aktach, że ten obowiązek zrealizowała. Wszystkie te dokumenty były przyjmowane przez G. i przez nią potwierdzane – co wynika z treści tych dokumentów – bez jakichkolwiek zastrzeżeń.

Dokumenty te stanowiły podstawę wypłaty w poszczególnych latach dotacji. Z dokumentów tych jednoznacznie wynika, że w spornych latach Gmina wypłacała powódce, w sytuacji gdy liczba uczniów faktycznie uczęszczających do szkół przekraczała liczbę prognozowaną ustalaną na dzień 30 września roku poprzedniego, dotację nie za każdego ucznia lecz zgodnie z prognozą.

Nieuzasadniony jest również zarzut naruszenia art. 233 § 2 k.p.c. poprzez nie przedłożenie przez powódkę dzienników lekcyjnych oraz związany z tym zarzut naruszenia art. 90 ust. 2 a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

W spornym okresie obowiązywał art. 90 ust. 2 a cytowanej ustawy który brzmiał:

Dotacje dla szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, w których realizowany jest obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, przysługują na każdego ucznia w wysokości nie niższej niż kwota przewidziana na jednego ucznia danego typu i rodzaju szkoły w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez jednostkę samorządu terytorialnego, o której mowa w ust. 1 i 2, pod warunkiem że osoba prowadząca szkołę poda organowi właściwemu

do udzielania dotacji planowaną liczbę uczniów nie później niż do 30 września roku poprzedzającego rok udzielania dotacji.

W zakresie nieunormowanym w ustawie organ stanowiący j.s.t. został zobowiązany na podstawie art. 80 ust. 4 i art. 90 ust. 4 u.s.o. do uregulowania w drodze aktu prawa miejscowego trybu udzielania i rozliczania dotacji oraz trybu i zakresu kontroli prawidłowości ich wykorzystania, uwzględniając w szczególności podstawy obliczania dotacji, zakres danych, które powinny być zawarte we wniosku o udzielenie dotacji i w rozliczeniu jej wykorzystania, oraz termin i sposób rozliczenia dotacji. Z treści tych przepisów wynika, że organ stanowiący może uregulować inne kwestie niż podstawę obliczenia dotacji i zakres danych zawartych we wniosku o udzielenie dotacji oraz w rozliczeniu wykorzystania dotacji, ale przedmiotem regulacji może być wyłącznie tryb udzielania i rozliczania dotacji. Za niedopuszczalne należy uznać nakładanie w uchwale dodatkowych obowiązków niż określone w ustawie, od których spełnienia zależy otrzymanie dotacji przez jej beneficjenta. (Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 19 lutego 2009 r. I SA/Kr 1106/08)

Zgodnie z przepisem organ stanowiący mógł uregulować inne kwestie, niż podstawę obliczenia dotacji i zakres danych zawartych we wniosku o udzielenie dotacji oraz w rozliczeniu wykorzystania dotacji, ale przedmiotem regulacji mógł być wyłącznie tryb udzielania i rozliczania dotacji. Za niedopuszczalne należy uznać nakładanie w uchwale dodatkowych obowiązków, od których spełnienia przez beneficjenta dotacji zależy jej otrzymanie. W szczególności nie można wprowadzać np. obowiązku przedstawiania poza planowaną liczbą uczniów, także określonych dokumentów.

Stąd domaganie się przedstawienia dzienników lekcyjnych za sporne lata należało uznać więc za nieuzasadnione. Tym samym podniesiony w apelacji zarzut jest również nieuzasadniony.

Planowana liczba uczniów (słuchaczy) szkoły powinna być obliczona jako wielkość średnioroczna, z uwzględnieniem faktycznego stanu osób przyjętych i uczących się w szkole w bieżącym roku szkolnym (do końca sierpnia) oraz przewidywanej, z należytą starannością, liczby osób, które zostaną przyjęte i będą kontynuowały naukę od dnia 1 września do końca roku.

Dotacja przysługiwała na każdego ucznia, a zatem na każdego ucznia faktycznie uczęszczającego do szkoły i dlatego ewentualne postanowienie uchwały, że dotacja przekazana placówce oświatowej nie może być wyższa niż liczona na podstawie planowanej liczby uczniów podanej do dnia 30 września roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji, jest niezgodne z prawem.

Również niezasadny był podniesiony przez pozwanego w apelacji zarzut potrącenia, a zawarte również w apelacji oświadczenie o potrąceniu za bezskuteczne.

Stosownie do art. 498 k.c. potrącenie może być skutecznie dokonane, jeżeli łącznie spełnione są następujące przesłanki: wierzytelności są wzajemne, co oznacza, że każda ze stron jest wierzycielem drugiej i jednocześnie jej dłużnikiem, są jednorodnej, wymagalne oraz zaskarżalne co oznacza, że mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym.

Dalej podnieść trzeba, iż potrącenie jest instytucją prawa materialnego, czynnością materialnoprawną, której celem jest doprowadzenie do wygaśnięcia wzajemnych zobowiązań (art. 498 k.c.), drogą jednostronnego oświadczenia materialnoprawnego wywołującego skutek prawny, niezależnie od woli uprawnionego do wierzytelności objętej potrąceniem, do chwili złożenia go w taki sposób, ażeby druga strona mogła się zapoznać z jego treścią (art. 499 k.c., 61 k.c.). Do takiego oświadczenia mają zastosowanie ogólne zasady co do sposobu i chwili złożenia oświadczenia woli wskazane w art. 60 i 61 k.c. Jego skuteczność następuje nie z chwilą sporządzenia dokumentu zawierającego oświadczenie o potrąceniu, ale z chwilą złożenia oświadczenia drugiej stronie, co z mocy art. 62 § 1 k.c. oznacza dotarcie oświadczenia do adresata w taki sposób, że mógł on się zapoznać z jego treścią (wyrok SN z dnia 6 maja 2005 r., II CK 690/2004).

W judykaturze zaprezentowano pogląd, że skoro oświadczenie o potrąceniu wywiera skutek dopiero z chwilą dojścia do adresata (art. 61 k.c.), a pełnomocnik pozwanego złożył oświadczenie wobec pełnomocnika procesowego adresata – nie można przyjąć, iż zostało skutecznie złożone oświadczenie o potrąceniu. Treść art. 91 k.p.c. nie daje podstaw do przypisania pełnomocnikowi procesowemu prawa przyjmowania w imieniu mocodawcy materialnoprawnych oświadczeń kształtujących. Pełnomocnik procesowy nie jest więc pełnomocnikiem, jaki po myśli art. 95 k.c. mógłby zastąpić powódkę w skutecznym zapoznaniu się z oświadczeniem (wyrok SN z dnia 12 października 2007 r., V CSK 171/2007, niepubl.).

Jednocześnie w orzecznictwie przyjęto dopuszczalność złożenia oświadczenia o potrąceniu przez pełnomocnika. W przypadku zastępowania strony przez pełnomocnika procesowego założenie celowego działania mocodawcy w kierunku wygrania procesu pozwala przyjąć, że zakresem umocowania strona objęła także złożenie w jej imieniu określonego oświadczenia woli, jeśli jest to niezbędne w ramach obrony jej praw w procesie (wyrok SN z dnia 4 lutego 2004 r., I CK 181/2003, M. Praw. 2006, nr 10, s. 540, M. Praw. 2007, nr 4, s. 205).

W niniejszej sprawie pełnomocnik skarżącego, który miał pełnomocnictwo do złożenia w imieniu pozwanej G. (...) oświadczenia o potrąceniu, złożył oświadczenie o potrąceniu i procesowy zarzut potrącenia w apelacji. Odpis apelacji został doręczony przez Sąd pełnomocnikowi powódki który nie miał umocowania do przyjmowania oświadczeń o charakterze materialnoprawnym.

Tm samym należało stwierdzić, że oświadczenie to nie dotarło skutecznie do adresata tj. G. (...) i tym samym nie wywarło żadnych skutków prawnych.

Ponadto podniesienie zarzutu potrącenia można porównać z dochodzeniem danej należności w postępowaniu sądowym. Wymaga ono zatem przytoczenia okoliczności faktycznych uzasadniających potrącenie, w tym określenie potrącanego wierzytelności wraz ze wskazaniem dowodów. (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2012 r. III CSK 317/11).

W niniejszej sprawie pozwany nie wskazał dowodów na wykazanie skuteczności tego zarzutu. Odwołał się jedynie do dokumentów załączonych przez powódkę do akt sprawy. Z dokumentów tych wynika natomiast, że w spornych latach to pozwana zalegała z płatnością dotacji na rzecz powódki.

Sąd Apelacyjny uznał jednak, że Sąd Okręgowy sprzecznie z przepisem art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. ustalił datę początkową odsetek.

Co prawda pozwana w apelacji nie podniosła tego zarzutu, ale Sąd Odwoławczy w ramach prowadzonej kontroli poprawności orzeczenia sądu niższej instancji o ile dostrzeże naruszenie prawa materialnego może z urzędu zmienić w tym zakresie orzeczenie.

Art. 378 § 1 k.p.c. wyznacza bowiem granice rozpoznania sprawy w postępowaniu apelacyjnym. Wynika z niego, że sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego. (patrz: np. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2018 r. II CSK 355/17)

Żądanie odsetek od sumy pieniężnej jest roszczeniem prawa materialnego, a więc zgodnie z dyspozycją art. 378 k.p.c. Sąd Odwoławczy może to naruszenie prawa rozpoznać z urzędu.

Nie ulega wątpliwości, że zasądzone przez sąd powszechny świadczenie pieniężne nie jest już dotacją w ścisłym tego słowa znaczeniu i nie podlega rygorom jej wykorzystania w roku budżetowym, w którym jest wypłacone (byłoby to przecież niemożliwe) (Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z dnia 16 kwietnia 2014 r. I SA/Bk 110/14).

Jego charakter prawny zbliża się w istocie do odszkodowania. Zasądzone świadczenie nie ma charakteru świadczenia okresowego, zatem termin przedawnienia zdaniem SN wynosi 10 lat (art. 118 k.c.)(Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2014 r. IV CSK 531/13).

Skoro jest to roszczenie o odszkodowanie i nie ma charakteru roszczenia okresowego, to w ocenie sądu apelacyjnego, przekształciło się ono w zobowiązanie bezterminowe które powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu (art. 455 k.c.).

G. która jest zobowiązana do zapłaty pozostaje w opóźnieniu dopiero od chwili wezwania.(art. 455 k.c. art. 481§ 1 k.c.)

Z akt sprawy wynika ,że powódka wezwała G. do zapłaty odszkodowania pismem dnia 24 listopada 2015 r ,które zostało doręczone G. w dniu 25 listopada 2015 r . W piśmie tym Gmina została wezwana do uregulowania należności w terminie 14 dni od jego otrzymania (k. 168 , 169 akt) .

W związku z tym należało przyjąć , że opóźnienie w zapłacie odszkodowania powstało dopiero z dniem 9 grudnia 2015 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386§ 1 k.p.c. i art. 385 k.p.c. orzekł jak w punkcie I i II.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. i uznając, że powódka uległa tylko co do nieznaczej części swojego żądania kosztami postępowania apelacyjnego obciążył w całości pozwaną Gminę .

W związku z tym na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U z 2018 r poz. 265) orzekł jak w punkcie III wyroku.

Bogdan Wysocki Ryszard Marchwicki Mikołaj Tomaszewski